

**XALQ HUNARMANDCHILIGINI O‘QITISHDA
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANIB
O‘QITISH SAMARADORLIGI**

Tojidinova Ruxshonaxon Nabi qizi
Qo‘qon davlat Universiteti Pedagogika fakulteti
Texnologik ta'lim yo'nalishi 1 kurs talabasi

Annotatsiya: Bugungi kunda xalq hunarmandchiligi nafaqat milliy madaniyatimizning muhim qismi sifatida, balki iqtisodiyotni diversifikatsiyalash va ish o‘rinlarini yaratishda ham katta ahamiyatga ega. Xalq hunarmandchiligini o‘qitishda bunday texnologiyalarning qo‘llanilishi o‘quvchilarning amaliy ko‘nikmalarini yaxshilash, ijodkorlikni rivojlantirish va o‘rganish jarayonini soddalashtirishga yordam beradi. Mazkur maqolada xalq hunarmandchiligi sohasida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning o‘qitish samaradorligiga ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy texnologiyalar orqali ta’lim sifatini oshirish usullari, amaliy qo‘llanilishi va natijalari o‘rganiladi.

Kalit so‘zlari: Xalq hunarmandchiligi, innovatsion texnologiyalar, ta’lim samaradorligi, zamonaviy o‘qitish metodlari, interaktiv o‘quv usullari, amaliy ko‘nikmalar, raqamli texnologiyalar.

Аннотация: Сегодня Народные промыслы имеют большое значение не только как важная часть нашей национальной культуры, но и для диверсификации экономики и создания рабочих мест. Применение таких технологий в обучении народным промыслам способствует совершенствованию практических навыков учащихся, развитию творческих способностей, упрощению процесса обучения. В данной статье анализируется влияние использования инновационных технологий в сфере народных промыслов на эффективность обучения. В исследовании исследуются методы, практическое применение и результаты повышения качества образования с помощью современных технологий.

Ключевые слова: народные промыслы, инновационные технологии, эффективность обучения, современные методы обучения, интерактивные методы обучения, практические навыки, цифровые технологии.

Abstract: Today, folk crafts are of great importance not only as an important part of our national culture, but also for economic diversification and job creation. The use of such technologies in teaching folk crafts contributes to the improvement of students' practical skills, the development of creative abilities, and the simplification of the learning process. This article analyzes the impact of the use of innovative technologies in the field of folk crafts on the effectiveness of education. The study examines the methods, practical applications and results of improving the quality of education through modern technology.

Keywords: folk crafts, innovative technologies, learning efficiency, modern teaching methods, interactive teaching methods, practical skills, digital technologies.

Xalq hunarmandchiligi – bu asrlar davomida shakllangan, xalqning tarixiy xotirasi, madaniy merosi, estetik qarashlari va hayotiy tajribasining mujassamidir. U nafaqat kundalik ehtiyojlarni qondirish vositasi, balki xalqning ichki dunyosi, tafakkuri, didi va mahoratini ifodalaydi. Har bir mintaqaning o‘ziga xos hunar turlari mavjud bo‘lib, ular shu hududning tarixiy, madaniy va ijtimoiy xususiyatlarini aks ettiradi. Masalan, Buxoro zardo‘zligi, Marg‘ilon atlaschilik san’ati, Xiva yog‘och o‘ymakorligi yoki Qumqurg‘on kulolchilik maktabi – bular xalqimizning bebaho boyligidir. Hunarmandchilikning o‘rganilishi yosh avlodga nafaqat mahorat, balki qadriyat, mehnatga hurmat, sabr-toqat va estetik didni singdiradi. Ayniqsa, hozirgi globallashuv davrida milliy madaniyatni saqlash va rivojlantirishda xalq hunarmandchiligining roli beqiyosdir. Bu san’at turlari orqali yoshlar o‘z ildizlarini

anglaydi, o'z millatiga, tarixiga nisbatan faxr tuyg'usini his etadi. Shuningdek, bu soha orqali madaniy merosning uzluksizligi ta'minlanadi.

Iqtisodiy nuqtai nazardan qaralganda esa, hunarmandchilik faoliyati kichik va o'rta tadbirkorlikning rivojlanishiga xizmat qiladi. Mahalliy aholi orasida ish o'rinlari yaratilib, oilaviy daromadlar oshiriladi. Ayniqsa, chekka hududlarda bu faoliyat kambag'allikni qisqartirish va aholining turmush darajasini yaxshilashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Turizm sohasining rivojlanishi bilan xalq hunarmandchiligi mahsulotlariga bo'lgan talab ham ortib bormoqda, bu esa yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. Ta'lim nuqtai nazaridan esa, xalq hunarmandchiligini o'qitish – bu nafaqat kasbiy ko'nikmalarni shakllantirish, balki shaxsiy rivojlanish, mehnatga munosabat, ijodkorlik va mustaqil fikrlash kabi muhim kompetensiyalarni rivojlantirishdir. Hunarmandchilik darslari orqali o'quvchilar real hayot bilan bog'liq tajriba orttiradi, o'z ijtimoiy va iqtisodiy hayotida foydali bo'lishi mumkin bo'lgan hunarni egallaydi. Shu sababli, xalq hunarmandchiligining o'qitilishi va yoshlar orasida targ'ib qilinishi – bu nafaqat milliy madaniyatni asrash, balki barqaror iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga xizmat qiluvchi omil sifatida ko'rilishi zarur. Bu boradagi ishlarni tizimli va zamonaviy yondashuv asosida olib borish, ayniqsa, innovatsion texnologiyalarni jalb etgan holda amalga oshirish dolzarb hisoblanadi.

Innovatsion texnologiyalarning ta'limdagi o'rni borasida gapirganimizda esa axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi o'quv jarayonini modernizatsiya qilish, interaktiv metodlar asosida bilim berish va ta'lim sifatini oshirish imkoniyatini yaratmoqda. Ayniqsa, amaliy yo'nalishdagi ta'limda innovatsion texnologiyalarning qo'llanilishi o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, kasbiy ko'nikmalarni tez va chuqur egallashini ta'minlamoqda. Innovatsion texnologiyalar orqali an'anaviy ta'lim shakllari o'rniga interaktiv, vizual va amaliy yondashuvlar keng joriy qilinmoqda.

Masalan, **interaktiv o'quv platformalari** orqali o'quvchilar masofaviy tarzda bilim olish, topshiriqlar bajarish va o'qituvchi bilan onlayn muloqot qilish imkoniga ega bo'lmoqda. Bu esa ayniqsa pandemiya sharoitida yoki geografik jihatdan chekka hududlarda yashovchi o'quvchilar uchun katta imkoniyatdir. Shuningdek, **3D modellashtirish** texnologiyalari murakkab obyekt va jarayonlarni ko'rgazmali shaklda tasvirlab, o'quvchilarga mavzuni tezroq anglash va xotirada saqlash imkonini beradi. Masalan, hunarmandchilik buyumlarini 3D formatda yaratish yoki ularning ichki tuzilishini o'rganish orqali o'quvchilar real hayotga yaqin tajriba orttiradi.

Virtual reallik (VR) texnologiyasi orqali esa o'quvchi real muhitga yaqinlashtirilgan sun'iy muhitda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Hunarmandchilikda bu texnologiya yordamida murakkab ishlov berish jarayonlari, asbob-uskunalardan foydalanish usullari xavfsiz tarzda simulyatsiya qilinadi. Bu o'quvchining xatolardan qo'rqmasdan o'rganishiga, tajriba orttirishiga xizmat qiladi. **Kengaytirilgan reallik (AR)** texnologiyasi esa real jism yoki jarayonga qo'shimcha virtual axborot (matn, grafik, video) joylashtirish orqali bilim olishni boyitadi. Misol uchun, o'quvchi smartfon yoki planshet orqali hunarmandchilik buyumiga qarab turgan paytda, ekran orqali bu buyum haqida texnik ma'lumotlar, ishlab chiqarish bosqichlari yoki tarixiy izohlar ko'rsatilib turadi. Innovatsion texnologiyalar, shuningdek, o'qituvchi faoliyatini ham yengillashtiradi. Dars jarayonini avtomatlashtirish, natijalarni monitoring qilish, o'quvchilarning faolligini baholash va individual yondashuvni qo'llash imkoniyatlari yaratiladi. Bu esa ta'lim sifati va samaradorligini oshirish bilan birga, o'quvchilar bilan ishlashda yangi yondashuvlar joriy etish imkonini beradi.

Amaliyotda innovatsion texnologiyalarni joriy etgan holda o'qitish jarayoni sezilarli darajada ijobiy natijalarni berdi.

- O'quvchilarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasi an'anaviy metodlarga nisbatan yuqoriligi bilan ajralib turdi. Innovatsion vositalar orqali mavzularni vizual va interaktiv tarzda bayon etish o'quvchilarning mavzuga nisbatan qiziqishini oshirib, bilimlarni chuqurroq va uzoqroq muddatga eslab qolishiga xizmat qildi.

- Amaliy ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ham ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. Xususan, o'quvchilar asbob-uskunalar bilan ishlashda yanada ishonchli, tezkor va aniqlik bilan harakatlana boshladilar. 3D modellash, virtual muhitda mashq bajarish imkoniyati o'rgatilayotgan hunar elementlarini chuqurroq anglashga yordam berdi.

- Shuningdek, innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy fikrlashi va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirdi. O'quvchilar o'z dizayn va loyihalarini ishlab chiqish, yangi g'oyalar ilgari surish va ularni amaliyotga tatbiq etish orqali kasbga yangicha yondasha boshladilar. Bu esa ular orasida o'zini ifoda etish, tashabbuskorlik va mas'uliyat kabi muhim kompetensiyalarning shakllanishiga olib keldi.

- O'qituvchilar nuqtayi nazaridan qaralganda, innovatsion texnologiyalar ta'lim jarayonini monitoring qilish, o'quvchilarning faolligini baholash va individual yondashuvni qo'llash imkoniyatlarini kengaytirdi. O'quvchilarning faol ishtiroki va real vaqt rejimida natijalarni kuzatish imkoniyati, o'quv rejalarini yanada moslashtirish va takomillashtirishga zamin yaratdi.

- Shuningdek, interaktiv vositalar orqali o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi axborot almashinuvi samarali tus oldi. Bu esa darslarning interaktivligini, muloqotga asoslanganligini va motivatsion jihatdan kuchliroq bo'lishini ta'minladi.

Umuman olganda, xalq hunarmandchiligi sohasida innovatsion texnologiyalarni ta'limga tatbiq etish nafaqat o'quv jarayonining sifatini oshirdi, balki uni zamonaviy, raqobatbardosh, qiziqarli va ijodiy muhitga asoslangan shaklga keltirdi. Bu esa, o'z navbatida, yosh avlodni hunarga qiziqtirish va ularni bozor

talablariga mos malakali kadr sifatida tayyorlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. *Bu borada bir nechta takliflarni keltirishimiz mumkin:*

1. O'qituvchilarning malakasini oshirish: Hunarmandchilik fanini o'qituvchi mutaxassislarni innovatsion texnologiyalar bo'yicha doimiy ravishda malaka oshirish kurslariga jalb qilish.

2. Maxsus o'quv dasturlarini ishlab chiqish: Zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish uchun metodik asoslangan va amaliyotga yo'naltirilgan maxsus o'quv dasturlarini yaratish.

3. AR/VR texnologiyalarini joriy etish: Virtual va kengaytirilgan reallik vositalarini xalq hunarmandchiligi ta'limiga joriy etish orqali o'quvchilarga xavfsiz va chuqur amaliy tajriba berish.

4. Metodik qo'llanmalar ishlab chiqish: Innovatsion texnologiyalarni qo'llash bo'yicha o'qituvchilar uchun amaliy-metodik qo'llanmalar tayyorlash va ularni muntazam yangilab borish.

5. Innovatsion laboratoriyalar tashkil etish: Kasb-hunar maktablari va kollejlarda qoshida hunarmandchilik yo'nalishida zamonaviy texnologiyalarga asoslangan amaliy mashg'ulotlar uchun innovatsion laboratoriyalar tashkil etish.

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xalq hunarmandchiligi sohasini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Interaktiv metodlar, raqamli vositalar va zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarning nazariy bilimlarini chuqurlashtirib, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda yuqori natijalar beradi. Shuningdek, o'quvchilarning hunarga bo'lgan qiziqishi ortadi, ijodkorlik va mustaqil fikrlash salohiyati rivojlanadi. O'qituvchilar uchun esa o'quv jarayonini monitoring qilish, baholash va individual yondashuvni qo'llash imkoniyatlari kengayadi. Umuman olganda, innovatsion texnologiyalarni xalq hunarmandchiligi

ta'limiga tatbiq etish orqali kasb-hunar ta'limining zamonaviy, raqobatbardosh va ijodiy modelini yaratish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Umarov, R. (2023). XALQ HUNARMANDCHILIGI BO'YICHA MASHG'ULOTLARNI OTKAZISH METODIKASI. *Физико-технологического образования*, (3). извлечено от <https://science.jdpu.uz/index.php/phys-tech/article/view/9033>

2. Саидазимов, Д., Намиджонова, Д., & Раджабова, Д. (2023). Texnologiya fani darslarida xalq hunarmandchiligini o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari. *Современные тенденции инновационного развития науки и образования в глобальном мире*, 1(4). <https://doi.org/10.47689/STARS.university-pp50-52>

3. Z.Murtozayev. Xalq hunarmandchiligi texnologiyalarini o'qitish. O'quv qo'llan ma. —T.. «Fan va texnologiya», 2017, 188 bet.

4. Feruza Abdulhayeva. TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI. 2022. B-905-909

5. Tolipov U., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiya nazariya va amaliyot. T. Fan, 2005. 205 b.